

Taustaa toimenpideselvityksen käynnistämiseen

Liperin kunnan kärkihankkeena jo 15 vuoden ajan on ollut Ylämyllyn ja Vt9:n risteysalueen liikennejärjestelyt liikenneturvallisuuden ja sujuvuuden parantamiseksi. Valtatie 9 kehittämisen päälinjat on osoitettu maakuntavaltuuston 7.9.2020 hyväksymässä maakuntakaavassa, jossa:

- valtatie 9 suunnitteluosuus on osoitettu kaksiajorataiseksi kehitettäväksi päätieksi ja Viinijärvi-Joensuu-rataosa on osoitettu pääradaksi.
- Valtatie 9 ja maantien 476 liittymä on osoitettu eritasoliittymäksi kehitettäväksi liittymäksi ja eritasoliittymästä on osoitettu ohjeellinen tai vaihtoehtoinen tie- tai katulinjaus kohti luodetta valtatie 9 ja Viinijärvi-Joensuu-rataosan poikki.
- Suunnitteluosuus kuuluu liikenteen kehittämiskäytävään, Ysikäytävään, joka on kahden eri kulkumuodon (tie- ja raideliikenne) kansallisesti merkittävä poikittainen liikennekäytävä Pohjois-Karjalan kautta Venäjälle.

Liperin kunnan tavoitteena on valtatie liikenneturvallisuuden ja sujuvan liikennöinnin lisäksi parantaa Ylämyllyn elinvoimaisuutta, vetovoimaisuutta ja kehittää alueen kaavoitusta ja maankäyttöä sekä korjata puutteet valtatie etelä- ja pohjoispuolen maankäytön välisissä yhteyksissä niin ajoneuvoliikenteen kuin jalankulun ja pyöräilynkin osalta.

Liperin kunta on ostanut kunnanvaltuuston 29.8.2020 tekemällä päätöksellä uutta raakamaata Nuottilammen ja Sompalammen väliseltä alueelta Ylämyllyn taajamarakenteen laajentumiseen ja kehittämiseen. Valtatie pohjoispuolen suunnittelu ja kehittäminen yhdessä Ylämyllyn keskusta-alueen ohella on osa Liperin maankäytön strategiaa, jonka kehittäminen edellyttää radan ali uutta katuyhteyttä.

Toimenpideselvityksen tavoitteet

Liperin kunta käynnisti 3.4.2020 yhdessä ELY-keskuksen ja väyläviraston kanssa Ylämyllyn vt9 eritasoliittymän toimenpideselvitystyön. Selvitystyön konsultiksi valittiin Destia Oy. Selvityksen kustannukset jaetaan Pohjois-Savon Ely-keskuksen ja Liperin kunnan kanssa puoliksi.

Suunnittelukohteena on valtatie 9 ja maantien 476 (Liperintie) risteysalue, joka sijoittuu Ylämyllyn taajaman kohdalle. Risteysalue toimii kulkuyhteytenä Joensuun ja Kuopioon suuntiin Liperin kuntakeskukseen ja Ylämyllyn taajaman alueilta. Koko suunnitteluosuus on pituudeltaan noin 6 kilometriä tieosoitevälillä.

Selvityksessä tarkasteltiin valtatieparantamismahdollisuus keskikaiteellisena 2+2 kaistaisena tienä eritasoliittymästä itään, Joensuun suuntaan, joka liittyisi nykyiseen 2+2 osuuteen sekä valtatieparantaminen 2+1 keskikaiteellisena tienä eritasoliittymästä länteen, Kuopion suuntaan.

Valtatie 9 parantamistoimenpiteiden lisäksi selvitettiin katu- ja kevytliikenneyhteyksien toteuttamismahdollisuutta Sompalammen ja Nuottilammen väliselle radan pohjoispuolelle kaavoitettavalle uudelle asuntoalueelle sekä kevyen liikenteen yhteyksien parantamista Jyrinkylän alueelta (rakenteilla olevan uuden koulukeskuksen) tulevalle Sompakankaan asuntoalueelle ja eritasoliittymän eteläpuolelle.

Toimenpideselvityksen vaihtoehdot ja vertailut

Suunnittelutyön aikana selvitettiin eri vaihtoehtoja kadun toteuttamiseksi radan pohjoispuolelle. Vaihtoehtoiksi toimenpideselvityksen jatkotarkasteluihin valittiin kaksi vaihtoehtoa:

- **K1ve1;** kadun rakentaminen eritasoliittymän kiertoliittymästä suoraan radan ali
- **K1ve2;** kadun rakentaminen eritasoliittymän länsipuolelta, Ylämyllyntieltä, valtatieparantamisen ja radan ali.

K1ve1

Liikenteen toimivuuden ja liikenneturvallisuuden kannalta heikompi kuin vaihtoehto 2

- Kokonaiskustannukset 17.500 000 €
- Alustava kunnan maksuosuus hankkeesta 2 430 000 €
- Katuyhteys suoraan eritasoliittymän ramppiliittymästä vaikuttaa heikentävästi eritasoliittymän toimivuuteen. Iltapäivän huipputunnin aikana (mitoitettava liikennetilanne) suurin liikennekuormitus kohdistuu juuri pohjoiseen ramppiliittymään, mihin uusi katuliittymä on esitetty.
- Katuyhteys heikentää eritasoliittymän turvallisuutta erityisesti jalankulun ja pyöräilyn osalta, kun katuyhteys risteää tasossa merkittävän jk/pp-yhteyden kanssa. Pohjoisen ramppiliittymän mahdollinen ruuhkautuminen voi vaikuttaa heikentävästi päätien turvallisuuteen.
- Valtatie 9 osuutta ei voida toteuttaa 100 km nopeuden väylänä liittymäalueen osalla.

K1ve2

Liikenteen toimivuuden ja liikenneturvallisuuden kannalta parempi kuin vaihtoehto 1

- Kokonaiskustannukset 19.470 000 €
- Alustava kunnan maksuosuus hankkeesta 4 400 000 €
- Katuvaihtoehdon vaikutukset eritasoliittymän toimivuuteen ovat selvästi vaihtoehtoa Ve1 vähäisemmät. Vaikutusta tulee lähinnä siitä,

että uuden alueen kytkeytyminen eritasoliittymän kautta lisää liittymän liikennettä.

- Uusi katuyhteys heikentää eteläisen ramppioliittymän suojatien sekä Ylämyllyntien ja Liperintien kiertoliittymän läntisen liittymänhaaran suojatien turvallisuutta, joiden kautta katuyhteydelle suuntautuva liikenne kulkee. Vaikutukset ovat kuitenkin vaihtoehtoa K1Ve1 vähäisemmät, sillä Liperintiellä nopeustasot ovat alhaisemmat kuin päätien rampilla.
- Valtatie 9 osuus voidaan toteuttaa 100 km nopeuden väylänä koko matkalla, myös liittymäalueen osalla.

Johtopäätökset

Selvitystyön johtopäätöksenä voidaan todeta, että eritasoliittymän toimivuuden ja kevyen liikenteen turvallisuuden näkökulmasta kadun rakentaminen Ylämyllyntieltä (K1ve2) on suositeltavin vaihtoehto.

Vaihtoehto 2 mahdollistaa myös Ylämyllyn keskustan osalta toimivamman sisäisen liikenteen, jossa mm. uusi joukkoliikennekäytävä ja asiointiliikenne kulkee uuden kauppakeskuksen ohitse.

Vaikka vaihtoehto 2 on rakentamiskustannuksiltaan kalliimpi kuin vaihtoehto 1, puoltaa sen valintaa jatkosuunnitteluun mm. parempi eritasoliittymän toimivuus sekä ja kevyen liikenteen turvallisuus.

Hankkeen seuraava suunnitteluvaihe on tiesuunnitelman laatiminen, jonka yhteydessä tarkennetaan suunnitteluratkaisuja. Tehdään myös tarvittavat lisäselvitykset, inventoinnit ja aluevaraukset sekä pyydetään lausunnot ja selvitetään lupatarpeet.

Valtatie 9 parannushanke Ylämyllyn kohdalla on suurmmalta osin valtiorahoiteinen ja vetoinen hanke, jossa kunta on mukana pinemmällä osuudella. Rakentamiskustannukset ja lunastus- sekä korvausasiat tarkentuvat yksityiskohtaisemman suunnittelun aikana ja toteutusvaiheessa tuleekin kartoittaa ja selvittää tarkemmin mm. Kuopiontien alittavan sillan kustannusjakoperiaatteet.

Valmistelija

Tekninen johtaja

Esittelijä

Tekninen johtaja

Päätösehdotus

Esitän elinympäristölautakunnalle, että se hyväksyy ja esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle että;

Käynnistetään valtatie 9 Ylämyllyn eritasoliittymän jatkosuunnittelu toimenpideselvityksessä esitetyn vaihtoehdon 2 pohjalta ja että toteutusvaiheessa kartoitetaan ja selvitetään tarkemmin Kuopiontien alittavan sillan ja muun ja katurakentamisen kustannusjakoperiaatteet.

Mikäli elinympäristölautakunta hyväksyy esityksen, voidaan alueella käynnistää hankkeeseen liittyvät maastomittaukset ja mikäli kunnanhallitus ja kunnanvaltuusto hyväksyvät elinympäristölautakunnan esityksen, voidaan käynnistää tiesuunnittelun laatiminen.

Esityslistan julkaisemisen jälkeen VE 2 kustannukset ovat tarkentuneet 500 000 € ylöspäin eli kunnan osuus muuttuu 4 400 000 eurosta 4 900 000 euroon.

Päätös

Hyväksyttiin päätösehdotus.

Ote

khall /valtuusto

Tiedoksi

elinympäristöpalveluiden hallinto

Lisätietoja

tekninen johtaja p. 050 467 3533